

ח קים

חקי צדק נגד היצורים הנכנעים תחת האדם, נגד האדמה,
הצומח והבעלי חיים, נגד גופך, נפשך, רוחך ודבורך.

א

כבוד היצורים בתור קנין ה'

בל תשחית

כי תצור אל עיר ימים רבים, להלחם עליה לתפשה, לא תשחית את עצה
לנדה עליו גרזן, כי ממנו תאכל ואתו לא תכרת, כי האדם עץ השדה לבא
מפניך במצור, רק עץ, אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא, אתו תשחית וכרת,
ובנית מצור על העיר, אשר היא עשה עמך מלחמה עד רוחה. —
(דברים כ' י"ט).

א

גם באופן אם תצור על עיר, להלחם עליה, ככה תבאר לנו התושבעים.
אם גם בא לידך המקרה, להביא כליון ונוק לאדם ע"י קרב ולחם, ואשר בטח
יכולנו לחשוב, כי באופן כזה אין עוד כל חובה עליך, לתת החשיבות אל
הקנין של האדם יותר מאל עצמותו, בעוד הקנין לא יוכל עוד לעמוד גבוה
ונישא מעצם האדם, אחרי אשר מאיזה טעם של צדק באת, להלחם עמו, ובכל
זאת, כפי מצות התורה, חלילה לך להשחית את הקנין והוא בלי כל יסוד
ותכלית, ובאופן, אם נדרש לך לכרות עצי, עליך החובה לשים עין בקרת
ולאבחין באיזה עץ לבחור למפעלך זה, אל תשחית, עץ מאכל, בגלל השמוש
ההוא הנדרש לך, בעוד תוכל להמציאו לך גם מעץ פשוט, יען כי שרשי
עץ פרי יכלכלו בתוכם תעודה יותר גבוהה מתכלית, אילגי סרק" ועליך
להשתמש לזה רק בעצים שאינם עצי מאכל, אשר תעודת שרשיהם היא רק
לשמוש של עץ בלבד — ומזה תצא לך תורה בעד כל חייך ובעד כל יצור
הנתן לך, מהאדמה, אשר היא תשא וחסבול את הכל עד חומרי הבגד, אשר
הכשרת אותם, להיות למעסה גופך, בכל אלה הנך שומע את קול ה' ומצותו
אליך: „בל תשחית“.

ב

אמנם כן „בל תשחית“! היא הקריאה הגדולה הראשונה ותכלית מה'
אליך בן אדם, בעת אשר תחזה את עצמך בתור שליט ומושל על פני תבל
ארצה — הן מסביב לך הנך רואה: אדמה צומח ובעל חי, גם כל אלה,